

Onderzoeksopzet
'De raad in een herindelingstraject'

Rekenkamer Heerhugowaard

Rekenkamer Heerhugowaard

Mevr. E. Witzke, MSc
Ambtelijk secretaris

T. 06-451 713 57
E. eva@necker.nl

Datum: 31 januari 2019

Inhoudsopgave

Wat gaan we onderzoeken?	3
1.1 / Aanleiding en doelstelling	3
Plan van aanpak in 4 fases	4
2.1 / Fase 1: Telefonisch startgesprek	4
2.2 / Fase 2: Oriëntatie herindeling	4
2.3 / Fase 3: Raadsgesprek herindelingen	5
2.4 / Fase 4: Rapportage	5
Onderzoeksteam en planning	6
3.1 / Onderzoeksteam	6
3.2 / Planning	6

1

Wat gaan we onderzoeken?

1.1 / Aanleiding en doelstelling

De gemeenten Heerhugowaard en Langedijk zijn voornemens om met elkaar te fuseren. Op 23 januari heeft de gemeenteraad van Heerhugowaard het college de opdracht gegeven een start te maken met het vormgeven van de ambtelijke fusie met de gemeente Langedijk. De eerste stap in dit proces was het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek. De uitkomst van dit onderzoek was aanleiding voor de beide gemeenteraden om een volgende stap te zetten. Op dit moment wordt een bedrijfsplan opgesteld, zodat de twee gemeenten begin 2019 hun intentie definitief kunnen maken en toe kunnen werken naar eerst een ambtelijke fusie (2020) en vervolgens een bestuurlijke fusie (2022).

Tijdens de raadsworkshop van 8 januari jl. gaven verschillende raadsleden aan benieuwd te zijn naar hoe de raad het beste zijn rol in kan vullen in de aanloop naar een bestuurlijke fusie. De gemeenteraad is benieuwd op welke momenten de raad expliciet een rol heeft, waar je aandacht aan moet besteden en hoe je kunt samenwerken met de andere gemeenteraad. De Rekenkamer Heerhugowaard wil de raadsleden graag ondersteunen in het traject tot aan de fusie en zal middels een rekenkamerbrief de raadsleden meer inzicht geven in hun rol en de bijbehorende taken in een fusietraject.

Doelstelling en focus van onderzoek

Op basis van de doelstelling is de volgende centrale vraag geformuleerd:

Welke rol heeft de gemeenteraad bij een herindelingstraject en hoe kan de raad van Heerhugowaard hier invulling aan geven?

Deze hoofdvraag hebben we vertaald in de volgende deelvragen:

1. Op welke momenten in een herindelingstraject heeft de raad een wettelijke rol?
2. Hoe kan de raad op andere dan de wettelijke momenten een rol nemen in het herindelingstraject?

In het volgende hoofdstuk geven we aan welke aanpak we hanteren om tot een beantwoording van de deelvragen en centrale vraag te komen.

2

Plan van aanpak in 4 fases

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in vier fases. Hieronder staat per fase een korte toelichting van de doelen, methoden en verwachte resultaten.

2.1 / Fase 1: Telefonisch startgesprek

In een telefonisch gesprek met de griffier inventariseren we wat de stand van zaken ten aanzien van de herindeling is op het moment dat het onderzoek van start gaat. We vragen de griffier welk tijdspad voor de herindeling wordt voorzien en welke vragen of thema's leven bij de raadsleden. Dit wordt het uitgangspunt voor het onderzoek. Tevens vragen we de griffier of er, naast de openbare documenten (haalbaarheidsonderzoek, bedrijfsvoeringsplan) andere documenten zijn die nuttig zijn voor het onderzoek.

2.2 / Fase 2: Oriëntatie herindeling

In deze fase brengen we in kaart wat de stappen zijn tot aan een herindeling waar de raad bij betrokken is. Dat doen we door middel van een documentstudie en interviews met raadsleden uit voormalige herindelingsgemeenten.

Documentstudie

Op basis van de wet Arhi (Wet algemene regels herindeling), het onderzoek van Necker van Naem voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar de efficiency van heringedeelde gemeenten en het Handboek Gemeentelijke Herindelingen brengen we in kaart uit welke belangrijke momenten het proces tot aan een herindeling bestaat. Dit vatten we overzichtelijk samen in een visual.

Daarnaast bekijken we de documenten die de gemeente heeft laten opstellen ter voorbereiding op het herindelingstraject. De voor de raad relevante informatie nemen we op in onze samenvatting van belangrijke momenten en aandachtspunten.

Interviews

Bijna ieder jaar fuseren er een aantal gemeenten in Nederland. Dat betekent dat er een grote groep met ervaringsdeskundige raadsleden is, die zich dezelfde vragen hebben gesteld als de raadsleden van Heerhugowaard. Wij spreken 3 personen die de herindeling in hun rol als raadslid hebben meegemaakt. In de interviews staan we stil bij de momenten die zij als complex of interessant hebben ervaren, en de tips die ze hebben voor raadsleden die het traject nu doorlopen.

2.3 / Fase 3: Raadsgesprek herindelingen

Om de raadsleden van Heerhugowaard de gelegenheid te geven om met elkaar in gesprek te gaan over hun rol bij een herindeling, organiseren we een raadsbijeenkomst. Bij deze bijeenkomst zullen wij, samen met een externe expert gemeentelijke herindelingen, ingaan op de rol van de raad bij een herindelingstraject. De raadsleden kunnen hun vragen stellen aan zowel de Rekenkamer als aan Nico van den Bergh, een zeer ervaren begeleider van gemeentelijke herindelingen.

2.4 / Fase 4: Rapportage

De bevindingen uit fase 2 worden verwerkt tot een rekenkamerbrief, waarin concrete handvatten worden benoemd voor de raadsleden. Ook de vragen die in het raadsgesprek aan de orde zijn gekomen, worden als 'FAQ' toegevoegd bij de rekenkamerbrief. Indien gewenst kan de directeur van de Rekenkamer de rekenkamerbrief toelichten bij de raadsleden.

3

Onderzoeksteam en planning

3.1 / Onderzoeksteam

Eva Witzke vervult de rol van ambtelijk secretaris. De directeur van de rekenkamer, Hans Oostendorp, en het onderzoeksteam bestaande uit Emilie Stumphius en een nog nader te benoemen onderzoeker voeren het onderzoek uit.

3.2 / Planning

Wij starten het onderzoek op in het tweede kwartaal van 2019. In het najaar van 2019 vindt het raadsgesprek over de herindeling plaats en leveren wij de rekenkamerbrief op.